

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آزمون‌های رشد حرکتی انسان

آزمون‌های رشد حرکتی انسان

گردآوری و تدوین

دکتر علیرضا فارسی

دکتر زهرا انتظاری خراسانی

۶۸۵

مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

آزمون‌های رشد حرکتی انسان
گردآوری و تدوین: دکتر علیرضا فارسی و دکتر زهرا انتظاری خراسانی

ویراستار: اکرم کیانی
حروف‌نگار و صفحه‌آرا: فریبا باباخانی
طراح جلد: امیرشاهرخ فریوسفی
ناظر چاپ: صفر ممیزاد
چاپ اول: ۱۳۹۷
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۲۵۰,۰۰۰ ریال

کلیه حقوق برای دانشگاه شهید بهشتی محفوظ است.

سرشناسه:	فارسی، علیرضا، ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور:	آزمون‌های رشد حرکتی انسان / گردآوری و تدوین علیرضا فارسی، زهرا انتظاری خراسانی.
مشخصات نشر:	تهران: دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۳۵۶ص: جدول.
فروست:	مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی؛ ۶۸۵.
شابک:	۹۷۸ ۹۶۴ ۴۵۷ ۴۱۶ ۰
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیپا
یادداشت:	واژه‌نامه.
یادداشت:	کتابنامه.
یادداشت:	نمایه.
موضوع:	حرکت بدن انسان - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع:	Human locomotion; Study and teaching (Higher)
موضوع:	حرکت بدن انسان - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع:	Human locomotion; Examinations, questions, etc. (Higher)
موضوع:	مهارت‌های حرکتی - آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
موضوع:	Motor ability- Examinations, questions, etc. (Higher)
شناسه افزوده:	انتظاری خراسانی، زهرا، ۱۳۶۵-
شناسه افزوده:	دانشگاه شهید بهشتی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۷ ۲۴۴ / ف ۳۰۱ QP
رده‌بندی دیویی:	۶۱۲/۷۶۰۰۷۶
شماره کتابشناسی ملی:	۵۲۱۳۴۶۵

کد ناشر ۱۰۰۱۷۳۴
www.pub.sbu.ac.ir
unipress@mail.sbu.ac.ir

فهرست مطالب

تقریظ	نه
پیشگفتار	یازده
فصل ۱. مفهوم اندازه‌گیری و ارزیابی	۱
اندازه‌گیری	۲
آزمون	۴
سنجش	۵
ارزشیابی	۶
فصل ۲. معرفی ابزارهای رشد حرکتی	۱۳
شیوه‌های طبقه‌بندی ابزارهای اندازه‌گیری	۱۳
ابزارهای ارزیابی رشد حرکتی	۱۴
مبحث اول. آزمون‌های نوزادی-اوایل کودکی	۱۷
مقیاس اندازه‌گیری آپگار	۱۷
مقیاس حرکتی نوزادان آلبرتا	۲۰
آزمون غربالگری رشدی دنور-۲	۲۳
آزمون رشد بیلی-۲	۲۷
آزمون رشد بیلی-۳	۳۰
مقیاس رشد حرکتی پی‌بادی	۳۲
نظام سنجش، ارزیابی و برنامه‌ریزی نوزادان و کودکان از تولد تا سه‌سالگی	۴۰
مبحث دوم. آزمون‌های اوایل کودکی-نوجوانی	۴۶
آزمون برونینکز-اوزرتسکی	۴۶
آزمون رشد حرکتی درشت-۲	۵۲
مجموعه ارزیابی حرکتی کودکان	۵۶

	نسخه دوم مجموعه ارزیابی حرکتی کودکان	۵۷
	آزمون ادراکی- حرکتی پردو	۶۲
	مقیاس ارزیابی درونی مهارت‌های حرکتی درشت دانشگاه ایالتی اوهایو	۶۶
	آزمون توانایی حرکتی پایه آرناهم	۷۰
	آزمون حرکتی بنیادی درشت	۷۱
	مبحث سوم. ابزارهای اندازه‌گیری برای افراد ناتوان	۷۳
	ارزیابی کارایی حرکتی درشت	۷۳
	ارزیابی کارایی حرکتی درشت- ۸۸	۷۴
	ارزیابی کارایی حرکتی درشت- ۶۶	۷۶
	ارزیابی عملکرد حرکتی درشت	۸۱
	تفاوت‌های ارزیابی اجرای حرکتی و کارایی حرکتی	۸۵
	فصل ۳. روش اجرای آزمون‌های رشد حرکتی	۸۷
	مبحث اول. روش اجرای ابزارهای اندازه‌گیری برای نوزادی و کودکی اولیه	۸۷
	روش اجرای مقیاس اندازه‌گیری آپگار	۸۷
	مقیاس حرکتی نوزادان آلبرتا	۸۹
	روش اجرای آزمون غربال رشدی دنور- ۲	۹۶
	روش اجرای آزمون رشد بیلی- ۲	۱۰۴
	روش اجرای آزمون رشد بیلی- ۳	۱۰۸
	روش اجرای مقیاس رشد حرکتی پی‌بادی	۱۰۸
	روش اجرای نظام سنجش، ارزیابی و برنامه‌ریزی نوزادان و کودکان از تولد تا سه‌سالگی	۱۲۶
	مبحث دوم. روش اجرای ابزارهای اندازه‌گیری برای کودکی اولیه و نوجوانی	۱۲۹
	روش اجرای آزمون برونینکز- اوزرتسکی	۱۲۹
	نرم‌افزار کمک‌آزمون برونینکز- اوزرتسکی- ۲	۱۶۲
	روش اجرای آزمون رشد حرکتی درشت- ۲	۱۶۲
	روش اجرای مجموعه ارزیابی حرکتی برای کودکان	۱۷۱
	گونه‌های ارزیابی حرکتی کودکان- ۲ به تفکیک دامنه سنی جدید	۱۷۷
	ویژگی‌های گونه‌های افزوده‌شده	۱۷۸
	روش اجرای آزمون ادراکی- حرکتی پردو	۱۸۰
	روش اجرای مقیاس ارزیابی درونی مهارت‌های حرکتی درشت، دانشگاه ایالتی اوهایو	۱۸۳
	روش اجرای آزمون حرکتی بنیادی درشت	۲۱۰

۲۱۳	مبحث سوم. ابزارهای اندازه‌گیری و روش اجرای آن برای افراد ناتوان.....
۲۱۳	روش اجرای ارزیابی کارایی حرکتی درشت.....
۲۴۱	روش اجرای ارزیابی عملکرد حرکتی درشت.....
۲۴۳	پیوست ۱. روش امتیازدهی آزمون برونینگز-اوزرتسکی.....
۲۴۹	پیوست ۲. آزمون رشد حرکتی درشت-۲.....
۲۵۱	پیوست ۳. آزمون پی‌بادی.....
۳۱۳	پیوست ۴. آزمون دنور-۲.....
۳۱۷	منابع.....
۳۲۷	واژه‌نامه فارسی-انگلیسی.....
۳۳۵	واژه‌نامه انگلیسی-فارسی.....
۳۴۳	نمایه.....

تقریظ

ارزیابی یکی از ارکان حیطة رشد حرکتی است. ارزیابی جنبه‌های مختلف رفتار حرکتی کودک، متخصص حرکت را به بررسی تغییرات، تأخیرات رشدی و کسب آگاهی در مورد راهبردهای آموزشی قادر می‌سازد. بدین منظور آزمون‌های بسیاری به صورت رسمی و غیررسمی وجود دارند. مهم‌ترین چالش پیش‌روی ارزیاب، تشخیص مناسب‌ترین شیوه و ابزار اندازه‌گیری برای فرد یا گروه مورد اندازه‌گیری است. ابزارها با توجه به ویژگی‌های خاص افراد در گروه‌های سنی و همچنین توانمندی یا طبیعی و غیرطبیعی بودن افراد از نظر حرکتی، طراحی و هنجاریابی می‌شوند. بر همین اساس و به علت نبود منبع یکپارچه که به ویژگی‌ها و توضیح و توصیف ابزار سنجش رشد حرکتی بپردازد، همکار دانشمند اینجانب، جناب آقای **دکتر علیرضا فارسی** دانشیار محترم دانشگاه شهید بهشتی، آزمون‌های موجود را در این مجموعه فاخر معرفی و طرز اجرای هر یک را به تفصیل شرح داده‌اند. تأکید بر در نظرگیری شرایط اجرای آزمون از ویژگی‌های این کتاب است و شایسته است که کاربران محترم این تأکیدات را در نظر داشته باشند.

نویسندگان این کتاب به شرح و تفسیر شیوه اجرای آزمون‌ها بسنده نکرده و در کنار آن تعدادی تحقیق ایرانی را نیز بازگو کرده‌اند که با بهره‌گیری از ابزارهای مذکور انجام شده و در نهایت گویای روایی و پایایی آن ابزارها در شرایط بوم‌شناسی ایران است. در پایان خواندن این کتاب به هر دانشجوی رفتار حرکتی انسان توصیه می‌شود.

سیدمحمد کاظم واعظ موسوی

پیشگفتار

هم‌اکنون اهمیت حرکت بر کسی پوشیده نیست، زیرا اگر نتوان گفت که حرکت مهم‌ترین بخش زندگی انسان است، دست کم باید گفت یکی از مهم‌ترین بخش‌های آن است. در کودکان، ضرورت اجرای صحیح حرکات مختلف بسیار بارزتر است، زیرا حرکت برای رشد بدنی، شناختی، عاطفی و اجتماعی کودک مهم است. به‌طور تقریبی همهٔ کودکان از جمله آنان که رشد طبیعی دارند، گاهی الگوهایی از حرکت را نشان می‌دهند که والدین و معلمان آنان را نسبت به رشدشان حساس تر می‌کند. کودکان دارای تأخیر رشدی و خام‌حرکتی بیشتر مستعد مشکلات رفتاری هستند و اگر مشکلات آنان به‌طور منطقی و با دقت، توجه و حساسیت کافی و لازم تشخیص داده نشود، ممکن است پیامدهای ناخوشایندی چون کاهش عزت‌نفس، ناکامی بیش‌ازحد و دوری‌جستن از فعالیت‌های بدنی و نبود تعامل با هم‌تایان را در پی داشته باشد.

بر همین اساس برخی از مطالعات انجام‌شده به این موضوع اشاره دارند که مشکلات مربوط به سلامت عاطفی، اغلب در کودکانی مشاهده شده است که مهارت‌های حرکتی ضعیف داشته‌اند؛ بنابراین به‌نظر می‌رسد که می‌توان با اجرای آزمون‌های مناسب و هنجار، اختلالات حرکتی کودکان را شناسایی کرد و با یک برنامه‌ریزی مداخله‌ای مناسب، پیامدهای این اختلالات را به حداقل رساند و مسیر رشدی کودک را به سمت‌وسوی صحیح سوق داد.

انتخاب یک آزمون به هدف ارزیابی بستگی دارد. زمانی که هدف ارزیابی بررسی اختلالات حرکتی باشد، باید در جستجوی آزمون‌هایی بود که اختلالات حرکتی را تشخیص می‌دهند. این اثر در سه فصل نوشته شده است که در فصل نخست مفاهیم مربوط به اندازه‌گیری و ویژگی‌های یک آزمون خوب معرفی می‌شود. در فصل دوم طبقه‌بندی و معرفی کلی آزمون‌ها و در فصل سوم این آزمون‌ها به‌طور جداگانه با جزئیات ارائه شده است. در نگارش این کتاب که حاصل مطالعات چندین ساله در خصوص رشد حرکتی و آزمون‌های مورد استفاده است، همکاران و

دانشجویان عزیز همکاری‌های فراوانی داشته‌اند. بر خود لازم می‌دانم از استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر محمدکاظم واعظ موسوی که همیشه از رهنمودهای ارزشمندشان بهره‌مند شده‌ام و ویرایش علمی ارزشمندشان این کتاب را مزین کرده است، سپاسگزاری کنم. همچنین به نمایندگی از همه دوستان و دانشجویان عزیزی که در تدوین این کتاب همکاری داشته‌اند از سرکار خانم دکتر زهرا انتظاری خراسانی به دلیل همکاری صمیمانه‌شان قدردانی می‌کنم. در چاپ‌های بعدی کتاب امیدوارم با همکاری عزیزان، تعداد و کیفیت آزمون‌های بیان‌شده افزایش یابد. ارائه نظرات و پیشنهادهای ارزشمند شما عزیزان از طریق آدرس پست الکترونیکی a_farsi@sbu.ac.ir مایه تشکر و قدردانی است.

علیرضا فارسی

فصل ۱

مفهوم اندازه‌گیری و ارزیابی

ارزیابی و اندازه‌گیری سؤال‌های اساسی این فصل‌اند. ارزیابی فرایندی است شامل جمع‌آوری و گردآوری دامنه وسیعی از اطلاعات عینی و ذهنی درباره افراد یا گروه‌ها در زمینه عقاید و شناسایی نیازهای آنان، پیش‌بینی اینکه آنان در موقعیت‌های آتی چگونه فکر، احساس و رفتار می‌کنند و انتخاب و به‌کاربردن مداخلات بر اساس محتوای اطلاعات وابسته به آنان است (فارسی، ۱۳۹۴).

محققان ممکن است از چندین روش ارزیابی شامل مشاهده رفتار، چک‌لیست نشانه، بررسی‌های پیمایشی و پرسش‌نامه‌ها، مصاحبه‌های سازمان‌یافته یا سازمان‌نیافته و آزمایش‌های استاندارد استفاده کنند. ماهیت و مفروضه‌های زیربنایی روش‌های ارزیابی معمولاً در جهت‌گیری‌های نظری متخصصان جای دارد. در مقابل، اندازه‌گیری در بین مردم ممکن است معانی متفاوتی داشته باشد. به‌طور مثال یک مشاور رشد حرکتی آموزشی ممکن است رشد حرکات بنیادی را از زمان نوزادی تا کودکی اولیه اندازه‌گیری کند تا چگونگی تغییر عملکرد کودکان را در این مدت ببیند. مشاورى ممکن است از عملکرد حرکتی کودکان پیش از یک دوره مداخله‌ای ارزیابی غربالگری پایه‌ای انجام دهد و سپس همان کودکان را پس از مداخله، دوباره ارزیابی کند. در این کتاب، واژه ارزیابی^۱ و اندازه‌گیری^۲ به‌جای هم به‌کار رفته‌اند. افزون بر این، واژه‌ها برای توصیف تصمیم‌ها و عقاید در ارتباط با افرادی است که متخصصان با آنان کار می‌کنند. همچنین چنین فنون اندازه‌گیری و ارزیابی شامل همه روش‌های جمع‌آوری داده‌ها

1. evaluation

2. measurement